

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 208/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen jatkokysymykseksi kirjalliseen kysymykseen KK 127/2016 vp sisäministeriön kansliapäällikön Päivi Nergin väitteestä jokaisen Suomeen saapuvan henkilön taustan tarkistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mika Raatikaisen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 208/2016 vp:

Kun ministeri Orpon mukaan kaikkien maahan saapuneiden turvapaikanhakijoiden taustoja ei saada selville ainakaan heti, niin kysyn asianomaiselta ministeriltä, millaisella aikataululla taustat voidaan saada selville ja onko kaikkien turvapaikanhakijoiden taustojen selvittäminen todellisuudessa mahdollista millään aikataululla,

kuinka paljon maassamme arvioidaan olevan rekisteröimättömiä tulijoita,

mihin toimenpiteisiin on ryhdytty heidän löytämisekseen ja

kuinka paljon kadoksissa olleita on onnistuttu rekisteröimään?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kun turvapaikanhakijoita alkoi virrata länsirajan yli elokuussa 2015, maahantulijoita ei pystytty rekisteröimään välittömästi heidän Suomeen saapumisensa jälkeen. Välitön rekisteröiminen ei tuossa vaiheessa ollut mahdollista, koska Schengen-sisärajoilla rajatarkastuksia ei lähtökohtaisesti saa suorittaa. Maahantulijat hakeutuivat Suomeen saavuttuaan omatoimisesti hakemaan kansainvälistä suojelua toimivaltaiselta viranomaiselta eli poliisilta. Suurin hakijapaine kohdistui Oulun pääpoliisiasemalle ja Kemin poliisiasemalle, mutta iso osa maahantulijoista jatkoi matkaansa myös pääkaupunkiseudun poliisiasemille ja Turun seudun poliisiasemille päästäkseen siellä sijaitseviin vastaanottokeskuksiin. Myöhemmin aloitetulla tehostetulla ulkomaalaisvalvonnalla ja Tornion järjestelykeskuksen perustamisen kautta hallitsematon laitton maahantulo ja maassa liikkuminen saatiin hallintaan.

Valtaosa maahantulijoista syksyllä 2015 oli Irakin kansalaisia, joille oli annettu kotimaansa median ja sosiaalisen median kautta mielikuva Suomesta parhaana suojelua antavasta maasta Euroopassa. Irakilaiset siis matkustivat läpi Euroopan pohjolan perälle Suomeen, tarkoituksenaan hakea täältä kansainvälistä suojelua. Viranomaisten näkemyksen mukaan, mahdollisia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta, maahantulijat hakeutuivat poliisiasemille hakemaan kansainvälistä suojelua. Tämän näkemyksen puolesta puhuu havainnot Haaparannasta tulleiden maa-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 208/2016 vp

hantulijoiden määrästä verrattuna rekisteröityihin maahantulijoihin määrään. Viranomaisten tiedossa ei myöskään ole sellaista syytä tai ilmiötä, jonka perusteella maahantulijoilla olisi ollut intressiä olla ilmoittautumatta viranomaisille kansainvälisen suojelun hakijoina. On toki selvää, että Suomessa on ulkomaan kansalaisia, joiden oleskelusta Suomessa viranomaisilla ei ole tietoa ja osa näistä henkilöistä voi olla syksyn 2015 aallossa Haaparannasta tulleita. On kuitenkin epätodennäköistä, että Suomi olisi tuolloin ollut ensisijainen kohdema sellaisille laittomille maahantulijoille, jotka syystä tai toisesta haluavat pysyä yhteiskunnan ulkopuolella viranomaisten tietämättä ja yrittämättä laillistaa oleskelunsa Suomessa.

Maassa laittomasti oleskelevat ulkomaalaiset tulevat viranomaisten tietoon poliisin ja muiden viranomaisten toiminnan seurauksena. Poliisi on syksystä 2015 alkaen tehostanut nimenomaista ulkomaalaisvalvontansa, mutta laittomasti maassa oleskelevia ulkomaalaisia paljastuu myös muun poliisitoiminnan yhteydessä. Myös vastauksessa kirjalliseen kysymykseen KK 127/2016 vp mainittu Keskusrikospoliisin koordinoima toiminto tukee laittoman maahantulon ja oleskelun vastaista toimintaa. Poliisin ulkomaalaisvalvonnan tai muun poliisitoiminnan yhteydessä ei ole havaittu ilmiötasolla, että syksyllä 2015 ennen järjestelykeskuksen perustamista maahan saapuneet ulkomaalaiset olisivat jääneet ilmoittautumatta viranomaisille.

Turvapaikkaprosessissa toimivat viranomaiset tekevät omalla toimialallaan jatkuvaa työtä niin maahan tulleiden maahan jäämisen perusteiden selvittämiseksi kuin muuten heidän taustojensa selvittämiseksi. On selvää, ettei kaikkien turvapaikanhakijoiden täydellisen henkilöhistorian tai taustan selville saaminen ole tarpeellista heidän oleskeluoikeutensa kannalta tai että sillä olisi vaikutusta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Viranomaisten ammattitaitoon kuuluu kiinnittää huomiota seikkoihin, joiden perusteella henkilön taustoihin kiinnitetään tarkempaa huomiota. Viranomaiset saavat usein myös tietoa maahantulijoiden taustoista ulkopuolisista lähteistä tai oman tiedonhankintansa kautta. Viranomaistoiminnan kannalta oleellinen tieto maahantulijasta voi tulla heti turvapaikkaprosessin alkuvaiheessa tai vuosia myöhemmin oleskeluluvan myöntämisen jälkeen. On myös selvää, että tiettyä viranomaisen kannalta oleellista taustatietoa maahan tulleesta ulkomaalaisesta ei ehkä saada koskaan viranomaisten tietoon. Oleellista asiaa kuitenkin on, että Suomeen laittomasti maahan saapuneet ulkomaalaiset on saatu ja saadaan viranomaisten tietoon ja viranomaistoiminnan piiriin niin hyvin kuin se vuotavassa Schengen-järjestelmässä on ollut mahdollista.

Helsingissä 27.4.2016

Sisäministeri Petteri Orpo